

а_1987_004294

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

Х У Д О Ж Е С Т В Е Н

С Ъ В Е Т

С о ф и я,
3.ноември 1987 г.

П Р И С Ъ С Т В У В А Щ И

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

ЧЛЕНОВЕ: ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА
МАРГАРИТА ДУПАРИНОВА
МАРИЯ ДИМАНОВА
ВЛАДИМИР ЛЮЦКАНОВ
ЛЮДМИЛ ПЪРВАНОВ
АТАНАС ВЕЛЯНОВ
БАНЧО БАНОВ
СТЕФАН КАНУШЕВ
АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА
~~АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА~~
МЛАДЕН КИСЕЛОВ
СТЕФАН ДАНАЙЛОВ
АДРИАНА АНДРЕЕВА
ПЕНЧО ЛИНОВ
ВЕЛКО КЪНЕВ
АСЕН ШОПОВ
АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ
КОНСТАНТИН ИЛИЕВ
ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ
ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ
ВИОЛЕТА ГИНДЕВА
САША ХАШЪМОВ

О Т С Ъ С Т В У В А Щ И:

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ
АСЕН МИЛАНОВ — болен
СЛАВКА СЛАНОВА — болна
ГАЛИНА АСЕНОВА
ИВАНКА ДИМИТРОВА

СЪДЪРЖАНИЕ

стр.

I. ОТКРИВАНЕ

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ 1

II. ИЗКАЗВАНИЯ

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ 2

ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА 3

МАРГАРИТА ДУПАРИНОВА 5

АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ 6

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА 10

СТЕФАН ДАНАИЛОВ 12

АСЕН ШОПОВ 15

ВИОЛЕТА ГИНДЕВА 21

АДРИАНА АНДРЕЕВА 26

ВИОЛЕТА ГИНДЕВА 26

АСЕН ШОПОВ 26

ДИМИТЪР КАНУШЕВ 26

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ 29

АСЕН ШОПОВ 30

ВЕЛКО КЪНЕВ 31

ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ 32

МЛАДЕН КИСЕЛОВ 32

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ 44

МЛАДЕН КИСЕЛОВ 46

III. ПО ВТОРА ТОЧКА

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ 47

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ 48

IV. ЗАКРИВАНЕ

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ 48

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

Стенограма

Х У Д О Ж Е С Т В Е Н
С Ъ В Е Т

Състоял се в Заседателната зала на
Народен театър "Иван Вазов" на 3.XI.1987г.

НАЧАЛО: 13.00 ч.

КРАЙ: 16.00 ч.

О Т К Р И В А Н Е:

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Откривам заседанието на Художествения съвет като
предлагам следния

Д Н Е В Е Н Р Е Д

1. Обсъждане на постановката "Бресткият мир" от Михаил Шатров с режисьор-постановчик Младен Киселов.
2. Разни.

В точка разни присъствуват два въпроса. Едно писмо от Съюза на артистите за предложение на годишните награди за 1986/87 г. и втория въпрос за общо събрание на творческия колектив. Беше изявено едно такова желание, освен това трябва да изберем членове на художествения съвет, тъй като мандата на досегашните актьори изтече.

И така откривам заседанието по първа точка. Представлението, което преди малко гледахме при ненормални обстоятелства – повреди се пулта за осветление. Кой ще открие пренията или единодушните дебати?

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ:

Мисля, че това е една много необходима пиеса и постановка на Народния театър, на българския театър, на нашия обществено-политически живот. Защо е така не е нужно да се обяснява. Аз гледах представлението два пъти, То ме ангажира, следя го с внимание. И мисля, че пътя на режисьора и актьорите е много правилен, активно да се търси по същество вътрешната духовна прилика с героите на това време, да се постига по същество духовната атмосфера.

Второто нещо, което искам да отбележа, че и режисьора-колегата Киселов, и актьорите са отишли към образите и проблемите сериозно. Това не се случва чак толкова често в българския театър, в нашия театър, когато се прави политически театър. Струва ми се, че от първия до последния човек те са сериозни, задълбочени, ангажирани и емоционално отдадени на същността на работата си. И заради това, всеки който непредумишлено, открито гледа спектакъла не с цел да му хареса или да не му хареса не може да не бъде ангажиран от ангажираността и от сериозността, с която актьорите пристъпват към работа.

Ако някъде в нещо има да речем някакви бележки, те са неща, които могат да бъдат така, могат да бъдат и иначе. Богатото, сложно изграждане на образа на Ленин при Наум Шопов тук-там ми е малко маниерно, преднамерено и видимо маниерно.

И се получава на моменти малко неестественост, което в никакъв случай не нарушава според мен богатото, сложно, емоционално изграждане на образа. Но това аз в себе си го отбелязвам. Или да речем интересното, богато решение на превъплъщение на Велко, ако той е склонен да приеме някакви, каквито и да са малки съвети, струвами се, че в първата част прекалено директно и фрапантно се разобличава Сталин като грубиен или образован човек. Все пак трябва един прекалено хитър човек за да създаде и да премине през всички тези неща. По всяка вероятност има и обратна страна на медала. Някак това ми липсва, независимо от интересното, силното и внушително творческо решение и внушение на образа, който е изграждан.

Мисля, че Народния театър изпълнява с чест, така да се каже задачата си и не формално отбелязва 70-годишнината на Октомврийската революция, а по същество и сериозно.

На добър час!

ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА:

Трудно ми е да се изкажа, защото наистина много съм объркана от този спектакъл, в най-хубавия смисъл на думата. Много развълнувана, може би защото съм под впечатлението на вчерашната реч на Горбачов, която съм слушала изцяло, може защото много чета съветска преса, гледам тяхната телевизия и просто имам едно много реално отношение към тези проблеми.

Аз за първи път гледам представлението, даже не съм стъпвала на ренетиците. Когато прочетох пиесата, когато я приемахме, казах си: "много интересно от познавателна гледна точка, но това как ще се гледа, какъв спектакъл може да стане от това?" Пиесата ми се видя прекалено публицистична - не пиеса,

а по-скоро една информация – богата, интересна. И да ви кажа, като че ли тук ме боли всичко от напрежение, с което съм гледала. И си казах "ето така трябва да се правят политическите спектакли". Повече ме развълнува този спектакъл, отколкото ако бях гледала една голяма класика с трагедии, защото това са неща, които сега са в нас, от които зависи съдбата на човечеството.

Поклон пред моите колеги – от първия до последния.

Разбира се ролята на Ленин е такава огромна, толкова великолепно направена, това е един много голям актьор. Великолепен е Велко. Ако гледам втори, трети път и си поставя за цел да направя някакви бележки, сигурно ще се намерят, както Кольо е гледал втори път, може би вече той има по-обективно отношение. Но на мен емоцията сега за сега ми надхвърля разума. Това за мен е един много голям спектакъл. Ние отдавна не сме имали такъв голям спектакъл. Страшно много ми хареса това документално, това покриване с бялото, това махане, после това продължение на театъра, което ти напомня и на зимния дворец, тези драматични събития, които са се разигравали. В цялото има много интелигентност, има много добър вкус, има много добра режисура, в това, че няма пропадала, разни коли напред-назад, че няма никакви външни ефекти, а всичко е върху актьора, върху неговата работа, върху неговия талант, върху неговото умение, върху неговата интелигентност. На няколко пъти се разплаках, на няколко пъти се разсмивах. Но това е един много голям спектакъл, като се има предвид, че това е политически спектакъл. И бих казала – ето един спектакъл, който може да отиде в Югославия – хем политически, хем силно, безумно въздействащ.

МАРГАРИТА ДУПАРИНОВА:

Дълго може да се говори върху тази работа и сигурно т това ще направят колегите, които са тук и специално драматурзите, режисьорите. Аз искам да кажа това, че от все сърце благодаря за така необикновено, леко поднесенят разговор от тази човешка история, в която и всички ние участвуваме. Това наистина е най-голямото постижение, независимо от това как се е работило, как е събран този материал, как е донесен тука и всичко около цялата работа. С такава лекота всичко е поднесено, че си казваш - благодаря, че съм приета на това заседание, благодаря за тази голяма човечност, която така дълбоко вълнува. И така се гордея за Наум Шопов. Винаги съм смятала, че той е голям актьор, но с тази последна роля наистина имам вече един достатъчно близък допир за да бъда съвсем сигурна и благодарна за това, че имам възможността да видя и да участвувам в неговата работа. С Таня бяхме на близо и двете подсмърчахме, аз и вчера гледах и никога не съм мислила, че на тази пиеса аз бих могла така най-дълбоко човечно да се вълнувам. Разбира се за всички се гордея и по особен начин се вълнувам за Велко, който всякога може да намери някакво вътрешно, чрез вътрешното си усещане на образа независимо от това, че знаеш - това е Велко Кънев - актьорът, но ти усещаш другото, новото и в другото - никога не съм била до Сталин, но просто Велко носи нещо, което е много важно, носи нещо от характера на Сталин.

На всички колеги искам от все сърце да благодаря и най-вече на Младен Киселов, който е едно необикновено напране на най-дълбоките черти или изяви, или заложени съкровища в този наш човешки живот.

На добър час!

АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ:

Аз днес, мислейки през цялото време дали в нашия репертоар публицистиката не би трябвало да води вече поне петдесет процентният индекс на репертоара. Трябва да ви призная, че съвременния зрител страшно много търси, харесва салона от публицистичната пиеса, която в нашия театър, в нашия репертоар много липсваше. Дадени са заявки в някои от пиесите, Петьо Анастасов също даде заявка в "Обещай ми светло минало", но някак си на куц крак. А що се касае доднешния спектакъл, аз следя "Щрихите" по московската телевизия и от тук искам да направя някои препоръки, специално за актьорското разположение на силите. За репертоара вече казах, нека да се има предвид вече в следващата наша работа и нашия театър да го има предвид в бъдещата си работа.

Става дума за една интересна продукция на нашия театър, която има нужда от още някои нещица. Преди малко аз казах на Наско Велянов, че ми се струва, че на места в костюмите има нещица, които трябва да се додетайлират. Например, конкретно. Приемаме Сталин с куртката, с ботуша и с брича, Дзержински го приемаме въпреки, че не винаги и Дзержински е бивал така - с кожух, с кожения брич. Но за Ленин специално не можем да избягаме от това сетре на Ленин. Тук сте му дали една торбеста дреха, с която сте го похлушили. Но в сетрето няма нищо героическо на Ленин, а то е свързано с това решение на Ленин от тази фрактура бих казал, тази външна линия на тялото му, човек който е устремен към нещо. Торбата го дърпа надолу. Незнам дали съм ясен, дали ме разбирате. Това торбесто сако го

дърпа надолу, а онова сако му дава устрем. Недейте бяга от тези неща. Това са неща, които си остават дето се казва в светлината и на самия образ. Сега дали ще играе Наум Шопов с брада и мустаци или без брада и мустаци – това е отделен въпрос, но във всички случаи ние сме свикнали Ленин да го виждаме така. Защото той във всички случаи има и много игра с тази жилетка. Това са атрибути, които остават опорна точка на неговото външно оформление на този човек. Това наметнато палто, това каскетче, което не е доискусурено – аз за това говоря.

Сега като образ, започвам от Ленин. Струва ми се, че Наум наистина в сериозното си постижение в образа на Ленин тук по-скоро можем да говорим като една проекция вече в документален аспект на образ. Ние нямаме чисто театрален образ, но тук имаме жив Ленин, което също е много важно. Ако в "Кремълски..." в "Третата патетична" Ленин може да се явява като персона от спектакъл, тук той всъщност е истинският Ленин. Нали така? Според мен е така. Това е Ленин – живият Ленин през вековете или през половината век. Второ – Наум Шопов, който работи чудесно би трябвало също във външното оформление на образа, във външното поведение да поизтегне малко тялото на Ленин. Тези приклякания малко ми напомниха Полонии, напомниха ми за "Нашествие" за стария търговец, тази схлупена, прегърбена и умерена фигура след това неименуемо скача вече при Наум Шопов в едно истеризиране, бих казал една истеричност външно на образа. Походката му даже. Той толков бърза на места, че имам чувството, че ще се спъне в мокета на сцената и може да падне. Д вземем при Бухарин, когато идва да поздрави, когато се разплаква – прехвърлено е малко Младене, разбираш ли? Но у вас,

а вие сте водещата режисура тука – пет, шест, седем човека. В българския театър – има в последните години една склонност да истеризирате, да напомпвате някак си нещата, които не са нужни. Нека те да си дойдат по вътрешен път. Ето например при Сталин какво се получи. Аз съм абсолютно убеден, че мледия Сталин, по негово време не е това, което Велко Кънев се опитва много талантиливо да пресъздава. Вероятно то му е било подсказано. За мен Сталин е и си остава както онази вечер по съветската телевизия началникът на главното политическо управление, вероятно някои от вас са видели това негово интервю за Стален. Той в определението си плюс-минус Сталин като политик, като държавник, като човек, като характер – с една дума цялостно това можеше да се търси в една дума отдолу с две бележки, с две дебели черти – рис! Характер на рис. Преди малко Николай спомена за този хитър човек. Той не е само хитър, той е рис, той е сложен човек. А Велко Кънев какво е? Малко избива на места в скандалджийство с целта да направи хумор, да го усмее. Според мен не е нужно. Ти имаш достатъчно талант, достатъчно много вътрешно подпряно, здраво поведение за да се стига до това. Ти не го правиш умишлено, но теб те води към тази игра. Сложността на Сталин трябва да започне от там, именно от тези съдбовни дни. Защото ние Сталин го знаем от последните години – филми, спектакли и пр. А любопитно ще бъде от там да се започне, да му влезеш точно в сърцевинката на този Сталин, който съумя да води 34 една огромна многонационална държава. Колко зелки отидоха там и прочия, но и колко неща се свършиха. Тази сложност малко ми се губи при Сталин,

независимо от таланта на Велко. Ето прави ми впечатление – с едни мустаци, които той си носи и в живота, виждаш един Сталин като портрет без да е чисто портретния Сталин, носът като му погледнеш, черно-кафявата боя и пр. Нещо такова може да стане и при другите. Например при ГЕЦ – Горки. В никакъв случай не мога да приема, че е Горки, независимо също от големия и талантлив наш актьор. Има елементчета, които трябва да подсигурият актьора. Снощният Горки например беше невероятен, но през цялото време в гръб го снимаха, този Горки от "Щрихите". А Горки ние го знаем с хубавите мустаци, с тази капела на челото. Каква е тази шапка, откъде сте я намерили тази шапка? Бастунът ащо щете, после този корем. Аз се очудих, че Гец днес ми показва корем на сцената. Бях изненадан. Това са неща, които са много дребни, но те са именно малките нещица, които дооформят играта, особено в една документална пиеса.

Също във втората половина много истеризирано. Да, аз разбирам болката, огромната трагическа болка от това дали аз, какво съм вършил през тези години в Лозана, в Цюрих – някак си много трескавици излизат от цялата история. А това краде бляскавата игра на Наум Шопов.

Ленин е имал и е притежавал един огромен темперамент, с една огнена мисъл. Аз също не познавам Ленин, но във всички случаи при тези хора и гениалните, най-вече талантливите, а Ленин в основата си е талант – талантливият човек никога не истеризира правдата, дори когато скача да защитава своята позиция. Те не отиват в истерия. Какво е това? Аз не мога да приема нито за момент, че Ленин ще вреши като коза. Не мога да го приема. Да – вътрешна приповдигнатост, вътрешен творчески яд – да, но истеризиране – не! Върху тези неща трябва

ва да се помисли според мен. Разбира се, аз имам и това на ум, че още не са слегнали образите. Но докато е време недейте забравя, че ние във всички случаи – припомнете си Чергасов. Той много пъти е казвал: "Аз започвам често пъти от външния образ след като видя вътрешния". Това са двата пътя, които водят към Рим – от вътре навън или от вън навътре. Тука се губи малко това от вън навътре. Няма го в някои хора.

Ако нещо съм пропуснал пак ще взема думата. Благодаря Ви.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА:

Това, което театърът е на път да създаде като постановка с режисьор Младен Киселов ми се струва, че е едно реално раждане на съвременния ни български политически театър. Ние знаем, колко трудно и колко мъчно се правят и създават такива неща. И наистина спектакълът е тръгнал да става и той ще стане. Вярвам много в успеха му.

От това правителство, което е най-интелигентното в света, което на сцената така драматично, в такива дискусии се разгръща на режисьорско решение искам особено да подчертая заслугата на младите ни колеги Кирил Варийски като Бухарин, Михаил Петров като Троцки. Едно присъствие, което ги прави страшно убедителни и интересни. Да следиш хода на мисълта им, хода на трагичните им вероятно техни заблуди, от което спектакъла не бяга като решение. Не искам да пропусна в никакъв случай много коректното, интелигентно присъствие на Константин Цанев. Изобщо като мизансцен спектакъла е разчетен така, както отдавна не сме си разчитали според мен постановките. Нещо, на което не можем да не се радваме.

Познавам Наум Шопов. Той наистина тръгва от вън навътре и ми се струва, че ние просто присъствуваме на етап от неговата работа. Все пак това е най-сложния и най-трудния образ. Имам предвид миговете, които ние разчитаме и виждаме, колко убедителен може да бъде той. Подавам само като пример моментът, когато той открива мисълта си за разликата между настроенята и интереса на класата. Така, че процесът на който присъствуваме, това прекалено дозиране на характерно все още, което ни пречи в едно известно изчистване на тази характерност и тя може да се почувствува по вътрешен негов път.

Стремителната му походка във втората част, това въртене вътре между масите на последното заседание на ЦК, това вече е нещо, което е убедително. Впечатлението за истеризиране в някои мигове е във втората част. В същото време не искам да бъда неразбрана, той има изумителни постижения на актьорско отношение в залата. Те са редица мигове само, че все още не всички пръсти са му влезли в ръкавицата.

Струва ми се, че в първата част на спектакъла някъде и режисьора и актьора са се увлекли по последвалият ни социален опит и знания от историята за Сталин. Малко афиширано е това. Може би по-дискретно. Самият Ленин се пита за тези характеристики, кой от тези тримата ще бъде съдбата на Партията. И трите характеристики по Шатров, а и в изпълнението на Наум са с въпросителни. И ми се струва, че и Велко и ти Младене можете да облекчите тези въпросителни. Не говоря за някаква промяна на разчетения образ. За малко повече загадка. Изпълнителят все пак не бива да знае каква е историята. Тази загадка трябва да дойде.

Ролята е разработена. Малко е педалирано и ми напомня 37-ма година, например. През този поглед е прочетено. Във всеки случай Ленин не трябва да го знае.

Това, за което ми се иска да помисли режисьорът е – спектакълът влиза в залата и откриването на това платнище, което дига от заседателните маси така случайно събрани и така обслужващи едно правителство, което действа много силно в една импровизирана за тях обстановка в дворцовата атмосфера и те влезли там вътре, когато във финала го покриват – това изведнъж протестира човекът в салона. Защото спектакълът е влязъл, свалена е светлината на времето, те са в днешния ден – покриването на платнището – това е една скоба, с която ти искаш да отвориш спектакъла, но спира емоционалното възприятие на действието. На мен това ми пречи. Контактът със зрелището е много голям и силен за да завършим с тези кавички. Напротив! Излизането напред на това първо съветско правителство – този финал ще ми бъде по-силен, отколкото покриването с платнището. Но това е нещо, което режисьорът преценява.

Това, което ми се струва е, че трябва да се помисли за миманса, който присъства на заседанието. Поне по-млади хора да бъдат. Тези двамата дебели старци...

СТЕФАН ДАНАИЛОВ:

Голяма част от моите колеги-артисти нямат социално мислене, обаче днес ме обориха. Аз го имам, аз имам социално мислене. Една от най-големите заслуги – отделям, това, което предлага Шатров – на Младен, е че е успял да раз-

движи това мислене на колегите 90/100. Тези, които не са достигнали до това си личи. Те са малко по-пасивни. Но това е много важно. И да речем времето, в което пресъздаваме Ленин в този вид не може според мен да бъде спокойно, рационално, а не емоционално. Струвами се, един артист като Наум Шопов - де да знам и другите, които биха могли да играят Ленин - не могат да бъдат равнодушни към това, което говорят. И това е силата, и това е начина, по който представлението влиза в залата. Защото представите си ако се направим на сложни артисти и поведем работата, както много често сме я водили, така ще стават и ще си отиват хората при такава трудна драматургия. И това е едно от най-големите постижения на представлението.

Тъй като много неща се казаха тук, аз съм за представлението. Само имам едно смущение. Разбира се предполагам, че началото на Наум - нормално - това напомняне на някои негови походки от други негови представления - в този театър и навън - мисля, че той успя да го убере в края на първата част. Във втората просто това вече не съществуваше.

Много ми е особена мисълта към Сталин. Велко Кънев си има отношение към Сталин. Както и да се опитва да го налага режисурата все пак неговото мислене за Сталин си е негово. А аз съм сигурен, че голяма част от залата може да не е съгласна. В това, което той прави много малко трябва да се пипне. Да речем във втората част беше много по-събрано.

На някои моменти ми се иска от колегите ми малко в ритъма в тази битка да бъдат малко по-на моменти. В смисъл, че понякога фразата върви преди мисълта. Особено при Кирил Варийски това се показва. Тука вече мен малко ме смущава начинът, по който той прави Бухарин. Има едно определение

за Бухарин, че това е любимецът на партията. Другари, в този период от време нито за минутка той не показа, че единствен Ленин, е този, който има упрека към него, - че има слабост към него. Той играе човекът на кончето, но средствата, с които ги играе малко наподобяват на много силните средства, които ползува Ленин. И това ми се струва, че той губи малко на някои моменти. Все пак той претърпява развитие. Те са няколко образа, които претърпяват някакво развитие от началния момент до финала. И тази непрекъсната треска, с която той се движи, особено сцената, в която Ленин говори на два пъти съществени неща, но това негово клатене ме съсипа през цялото време и ме разсея от това, което говори Ленин, което е много важно. Говоря за двете заседания на ЦК. Става фатка, която дотяга. Просто ми се искаше да му кажа "спри!" Струва ми се, че тези неща могат да се оправят, ако това не е умишлено търсене. Но във всички случаи ми се струва, че сега основен момент е да може публиката да дойде да гледа това представление. Тъй като "Щрихите", които ние гледаме - да речем, снощи аз го загасих, след като се запознах с доклада - друг е живота, това е много остарял и за радост това го няма. Ние нямаме пикантни истории да речем от нашето съвсем съвременно, това което тажа е разчетено в устата на моите колеги.

Искам да отбележа Михаил Петров. Знаете ли? За Троцки аз нищо не знаех. Отскоро взех да се интересувам от Троцки. Чувал съм и знам какви са идеите му. Но Мишо прави много интересен Троцки с изключение на една сцена, която малко се игра. Една сцена на манящина, която е преследвала непрекъснато Троцки. Или връщането му след подписването на

договора – съобщението за войната, че немците са пуснали войски в Русия. Но това е нещо, което го отдавам повече на първия досег със зрителната зала.

Но пак повтарям. Много е важно как ще влезе зрителя. Върху това трябва да се помисли по-сериозно. Дано този път това представление допадне на нашата критика за да се пише за него. Тъй като без да бъда циник, егоист, радвайки се на представлението от Военния театър, това е друг вид представление, друг вид публицистика, която е много достойна и много нужна и на тези, които са в залата.

Надявам се, че действително ще съумеем просто така да тръгне представлението за да има по-нататък и своя живот. Трудът е много голям, много труден, много актьорски. Хубаво е това, че е много актьорски и колегите играят на 100 процента. Аз по едно време започнах да си мисля дали няма да ми се пръсне главата. Тонът идва много високо още във втората част и нямаше как да го корегират.

Но важното е, че това което се говори, това което си мислехме, че са цели уводни статии е текст, който влиза в съзнанието на действително. Разбираш какво става, за какво говорят. Това е и силата на нашето представление.

Желая на добър час и дано да влезнат хората да го гледат.

АСЕН ШОПОВ:

Аз също подкрепям възмущението на Стефан дали публиката, не дали, а много важно е дали публиката ще гледа представлението и считам, че този въпрос все повече ще ни занимава за всяко представление и това наистина е най-важ-

ното. И мислейки за него веднага разбираме, че този въпрос ни поставя малко в страни. Ов чисто професионални проблеми, които можем да разискваме във връзка с представлението.

Аз съм напълно съгласен с Люцканов, когато каза, че не е нужно да се обяснява защо е потребен този материал за зрителната зала, но усещането на връзката между представлението и зрителната зала е общо и за необходимостта, т.е. за необходимостта на адрес на представлението. Потребността от този материал е толкова задължително да се преподчертава като обратно действие на навика от дългото бягство от допускането, търсенето на подобен диалог сцена-зала. Там този контекст, най-важното сега остава - да се пласира представлението, т.е.е да сетане не професионален продукт, а да отиде на адресанта. И в този смисъл имат значение бележките, които правим. Бележки след оценката за един художествен факт, който е толкова добър. Той е достатъчно добър за да предизвика у нас емоционалната реакция, да кажем на Таня Масалитинова и склонността да изчерпим с тази емоционална реакция мисленето си върху представлението.

През всичкото време регистрирах едно раздвояване, едно непрекъснато присъствие натова, че представлението ме кара да расъждавам, да мисля за нещо и успоредно с това не ме напускаше неговата емоционална агресия в мен като зрител. То въздействуваше непрекъснато, т.е. възприемаш фактът, не му се отдаваш, а расъждаваш какво става, регистрирайки, че нещо става. И за това нещо, и за тези неща, които считаме за отклонение, за недостатъчност и затова, с какво бихме могли да бъдем полезни на представлението си позволяваме предполагавам всички да коментираме едно или друго нещо.

Пак Люцканов казва: имам усещането, вътре в себе си се

поражда възражение, коаго гледам на места изпълнението на Наум. Бележката винаги трябва да идва след оценката за това, че постижението е тотално и трябва да се оцени такова, каквото е то. Т.е. с вътре избраната посока и избраните средства. Белег и път избран от режисурата като подход от цялото представление, за това, че се търси силуетно напомняне за личностите и в никакъв случай портретното. И затова всякакъв разговор по посока на бележки аз съм резервиран, че подобни търсения имат какъвто и да е смисъл. Просто едва ли не с намек за типажност в разпределението още с появяването във силует, фигурите са във Васил - Дзержински, във Белко - Сталин, в Наум - Ленин, удивително в Косьо Цанев - Свердлов и у всички. В този смисъл Горки е 100 процента. Важно във всички и в този смисъл искам да добавя и това, че никак не е важно онова, което незнаем. Имам предвид не ние, а зрителя, тази общата маса зрители, които нямат никаква информация като намерение в пиесата да го запознаем с такива тънкости, нюанси, сложности и съдържания на образите, каквито пиесата не може да свърши. Важно остава само онова, което тя си е поставила като задача, като цел да реализира и аз считам като обща оценка за спектакъла вече като цяло, че това е удивително остро, интелектуално остро и чисто, стилно реализирано във всичките му компоненти. Т.е. от визуалната среда, в която е разположено представлението през основната тема на заглавието на произведението, през лайтмотива и аз съм човек, минавайки през човешка драма насочена към драмата на ако може шака да се каже на човечеството или на обществото. Тази човешка същност, това открито, разголено като мозъчна операция, като манипулация със самия мозък по темата, която вълнува и всичкото това през декора, който е имитация на салона на Народния театър, адресирано в никакъв слу-

чай към непознатата ни история, а чрез нея към седящия в залата днес зрител с неговите днешни проблеми. Това подчертавам сто пъти и никакъв друг смисъл не може да има това представление ако изгуби този адрес. И затова е толкова важно ако не спечели зрителя, значи не се е реализирало. А той е като чудесния образ вътре в самата пиеса – революцията е родено дете и всичките усилия трябва да бъдат то да остане живо, а не болните ни амбиции и революционната ни фразеология на тема възможност. Това трябва да се съхрани. И то се колебае на една крачка около това да остане живо и на една крачка във встъпление от принципа, с който е избрано. И от там и ангажимента, с който се реализира. Може да се окаже под въпрос дали зрителят ни ще се отнесе с отношение към познат и втръснал материал – тема революция – гледано и слушано, даже същият материал върви по телевизията и независимо от това представлението може да се гледа.

Онова, което е задължително като изискване не е въпрос на моето субективно, или неговото субективно "тука нещо не ми харесва". Аз смятам, че е задължително да се предяви като иск у Наум да се освободи. Даже парадоксално, това че Наум е неприемлив само в тези няколко крачки, където се мъчи да имитира чрез външно поведение пак портрета, пак образа, т.е. там където той иска да демонстрира бързото ходене от ъгъл в ъгъл в стаята като познато прототипно проявление. Всичките Наумови приспособления и реакции там, където той има чувство за хумор, включително приклаканията, там където те са органични, там където органиката е на лице, там където той е той истински това идва за сметка и се купува 100% за сметка на Ленин. Там където се получава желание за имитация тя чуждее с избрания подход. И това негово имита-

ционното действие трябва да направи усилие върху себе си, ако може да се освободи, да си го спести. В интерес на липсата на подобно усещане на места, започва да ми мирише на това, как актора желае да имитира.

По въпроса за спора Велко-Сталин мисля, че е безсмислен разговорът от моя гледна точка. Публиката има толкова агресивна информация и то не като съзнания, а като усещания по темата и вече като разкритие, че тя възприема само по един начин и тук въобще не става дума за актьорско поведение. Може да е предозориано, може да е в тази посока, може да не е точно в такава посока - това е чисто зрителски феномен в момента. Ние Сталин настояваме по-директно, отколкото опита да бъдем в съзнанието на зрителя към човекът Ленин, който виждате ли как във всяка ситуация, щом като обстоятелствата сменят тактиката, трябва да сменя. т.е. каквото идва срещу нас това трябва да обиграваме, а не фразата и не предварително избраната норма и т.н. и т.н.

Така, че мисля, че дефекта не е в нашия телевизор. Съхраняване амбицията на актьорския състав най-голямата ценност на постановката, най-голямата реализация, която е реализирала цялата постановъчна енергия и творческо мислене на режисурата в момента е най-важно. Т.е. на основата на убедеността, на основата на съзнанието, в потребността на разговора на дискусията с публиката точно днес и без никакъв смисъл да се обяснява защо беше казано е онова, което може да съхрани и да реализира представлението. Т.е. всяко представление, всяка вечер трябва да бъде една своеобразна война със зрителя за неговото доказване.

Говоря това, защото ^{ние} притежаваме слабост не като начин

на мислене, акато навик. Като навик, срещу който е дяволски трудно да се бори човек. Може да разбира, театърът знам не върши никаква работа, а "мога" е свързано с усилия и трябва вероятно три пъти повече усилия да се преодолее нещо, което се е натрупало като навик. Като е ръждясало трябва човек да го търка много упорито за да се върне към чистия метал. Този навик у нас съществува - да изиграем, да регистрираме факта, че сме изиграли, че сме свършили работата и да почнем да манипулираме представлението.

Мисля, че е създаден факт с много висока художествена, именно художествена стойност, който за щастие е на границата на първата ни среща със зрителя след определена черта.

Две неща в това, което правите струва ми се, че ако мога да бъда полезен, без да съм категоричен - вдигането на портретите ако можете да ги запазите горе на фона на петното стена, което е останало. От моя гледна точка е противопоказано да ги манипулирате по-нататък като декоративно парче на тавана някъде. Това е недопустимо. Т.е. зрителски натрапвате така нареченият единствен кабинет на министри, интелектуалният на човечеството реализиран от историята - Тръгвате от него, а го изтегляте като бутафория. Там си има определено място, както мисля, че не бива да манипулира на финала.

И включването на Наум в покриването на масата с бялото платно също не бива. Т.е. Наум е останал в контакт със зрителната зала и в тази връзка не бива да прави мизансценно от името на актьора - включвам се към общата работа, която вършим всички.

Също не е вярно двамата с Троцки да носят масата. Това

е една изградена манипулация. Вие се стремите към непрекъснатото действие в обстоятелствата. Не може да бъде манипулация на двама актьори. Това може да бъде действие между Троцки и Ленин, но то е вътре в тях. Трябва или да се обиграе или да се спести на единия от двамата. Такива неща, които не са въпрос на – аз така мисля, или така ми се иска – вие захапвате зрителя с една мисъл и не я довършвате до края.

ВИОЛЕТА ГИНДЕВА:

Аз може би ще вляза в спор тук с някои от мненията, но искам да започна преди всичко, че ние сме безспорно свидетели на един изключително голям художествен факт на нашата сцена. Един публицистичен спектакъл, в неговия най-чист вид с много голямо постижение от страна на режисурата и от страна на нашите колеги – актьорският състав, който участва.

Искам да кажа, че на мен лично никак не ми попречи, не ми липсваше това, което стана с осветлението. Аз не знам как е било преди това. Липсата на някои осветителни тела за мен бяха без значение затова защото целият спектакъл е изграден изцяло върху актьорското майсторство на сцената. И точно това е едно от нещата, които най-много ми харесаха. Просто някак си напоследък като, че ли забравихме в нашия театър, че същността на театъра е преди всичко режисурата да се превърне в актьорско майсторство. Точно това присъства в този спектакъл и ми се струва, че това е най-голямото негово очарование.

Това, за което някои от колегите спомена, че Младен е накарал актьорите да мислят специално да бъдат толкова активни дори тези, които изпълняват най-малката роля това ми се струва, че ги е активизирало. Точно този факт, че в момента – изоб-

що според мен този спектакъл може да се играе и без осветление и без декор навсякъде, така както е направен и поставен. Имен- ноза това, защото неговата същност и целостта му се състои във взаимоотношението между актьорите в действителността натези вза- имоотношения и в безкрайно талантливият начин, по който са из- пълнени и са проведени.

В кои пунктове ще влезна в спор? Аз не съм съгласна, че актьорите трябва да играят своите образи без да знаят слу- чилите се последствия след тяхната смърт до днешни дни, след смъртта на техните образи до днешен ден събития - обратно. Струва ми се, че постиженията на тези колеги, които играят именно така от позицията на днешния ден, от позицията на хо- ра, които живеем сега в 87 година те имат най-голям резонанс в залата. И даже мен ми се ще още малко повече мостове. Има въз- можност, вероятно Младен го знае къде, не е необходимо тука аз да уточнявам. Още малко има нужда. Не навсякъде е достатъчно и не абсолютно всички колеги го правят. А имат възможност, тек- стът им го позволява, поведението им позволява. И начинът, по който ти си почнал спектакъла им го позволява. Още малко има нужда.

Не ми липсва ръката в джоба при Наум, с този жест на устрем, който са характерни за Ленин. Не ми липсват тези дре- боши. Макар, че може някой да смятат и да спорят, че са важни. Но това, което върви по телевизията в момента на мен ми стои като музей. А ние в момента, нашият зрител и ние самите нямаме нужда от музей. Ние имаме нужда от действено представяне на те- зи проблеми, идеи, които са в края на краищата идеи и проблеми и на нашия ден. И затова аз харесвам подхода. Не са ми необхо-

дими никакви такива дребни детайли. Даже не ми е важно и сако-то на Наум. Струва ми се, че тази нервност, за която се говори у него е обяснима, защото това е Художествен съвет и всички знаем колко сме напрегнати на Художествени съвети. Неговата нервна походка не ме тревожи, Наум е много пластичен актьор.

Имаше един нюанс у Наум, който аз останах с впечатление, че той действително е решил всичко. Т.е. повечето въпроси защо, как, кое, на къде да се върви, какво да се направи - какво да правим, какво да правим - той го има, просто да присъствува повече в актьорското изпълнение. Не толкова като текст или като движение бих казала, а именно - това е интелектуална главоблъсканица. Струва ми се, че в момента е изпуснато като нюанс. Не мога да повярвам, че Наум нарочно го е направил или че това е негово нерешение. Не! Но ми се струва, че е важен нюанс. Т.е. да не е готов резултатът, че той е решил, колебал се е пет минути и го е решил, но му е неудобно да го проведе за да не обиди някой от своите другари и т.н. или пък ситуацията неудобна. А просто той самият също не знае на къде. И тогава ние всички в залата също ще започнем да се главоблъскаме и да казваме - на къде действително? Какво да сенаправи действително в тази ситуация, кое е най-верното. Нали? Независимо, че знаем историческия развой и ход на нещата. И все пак спектакълът е толкова емоционално заразяващ, че забравяш какво е станало в историята и започваш с днешна дата да се питаш как, на къде и кое е вярното.

По отношение на **Велко** действително не съм съгласна с това, че трябва да се играе образът, така като че ли той не знае какво ще стане. Няма смисъл. Загубва се смисъла. Съгласна

съм, че би могло да се нюансира и това сигурно ще стане дори да не го иска Велко. То ще стане просто защото спектакълът има още път да расте. Знаем колко талантлив актьор е Велко, той интуитивно ще-неще ще го направи, може би и по-голяма дълбочина ще получи образът. Но струва ми се, че толкова много материал, относно Сталин, че просто не бихме могли да имаме друго виждане по въпроса за този образ. Просто не би могло да има. До колкото до пластика, до фигурата - това са дребни неща.

Аз искам да поставя един друг въпрос, понеже тук се говори, все се подхвърля ако можем да вкараме публиката в залата и т.н. Аз когато дойдох 69 година в този театър безкрайно много се изненадах, че този театър няма изобщо никаква реклама. Тогава беше Кираджиева шеф на рекламата и аз я попитах един ден защо няма никаква реклама, а само тези програми, които се продават в този театър. Тя ми отговори, че Народния театър няма нужда от реклама. Ние сме в същото състояние, както бяхме преди сто хиляди години, т.е. 69-та година. В момента имаме същата реклама, която имаше и тогава. Ако тогава е нямало нужда Народният театър да се рекламира, в което аз се съмнявам, то сега не Народния, а целия български театър има нужда от реклама, защото виждате какво е положението. И дайте да се заемем наистина тази служба "Реклама" да върши нещо. Една снимка няма сложена от вълн. Радиото една дума не казва за наши спектакли. Телевизията чат-пат пуска във "Всяка неделя", но не може само във "Всяка неделя". Имаш информация, която всеки ден върви, имаш сума редакции, които трябва да пишат тези неща, трябва да

работи по този въпрос. Служба "Реклама" се задоволява само с това да ходи да пуска под вратите съобщенията за програмите. И отгоре на всичко грешни имена. Просто недоумявам. Тези капиталисти нямаше да хвърлят толкова много пери за реклама ако тя изобщо не беше необходима. На тях половината им средства отиват за реклама, погледнете им бюджетите, знаем го всички. Отгоре на всичко в София публиката по-малко гледа телевизия, отколкото в провинцията. Нашата единствена реклама е по телевизията, която от време-навреме ще се появи. Дайте да се седне и една действително сериозна програма, не конкретно за това представление, ето този факт - болно ще бъде ако на това хубаво представление, много вълнуващо и емоционално и ние не успеем да напълним салона. Това просто ще бъде срамота. Верно е, че в България според социологическите изследвания нито вестниците, нито телевизията, нито радиото е основната реклама. Най-много вярва публиката на "един приятел ми каза". Но ако трябва да вземем да си съберем приятелите в края на краищата. Мисълта ми е да направим нещо, а не само така да седим и да чакаме публиката да влезе - няма да влезе, времето е такова. Хората са преуморени, истеризирани, пари нямат и не могат да си купят билети и т.н. Нещо трябва да направим ние за да ги вкараме. Иначе не може. Имам едно предложение, което искам да се запише. Да вземе литературно бюро ли, режисьорите ли, ние всички тук или бъдещият съвет да вземе една програма сериозна, относно рекламата. Ние няма за кога да чакаме. Това е много тревожно и трябва да го направим.

АДРИАНА АНДРЕЕВА:

Късно е сега вече. Трябваше краят на миналия сезон за да дойде на готова реклама театъра.

ВИОЛЕТА ГИНДЕВА:

Все едно - трябва да се започне. По-добре да сезапочне сега, та белке за другия сезон да стане. Няма за кога да чакаме.

АСЕН ШОПОВ:

Ако вземем разговорът в неговия принципен смисъл никак не е късно. Той е повтарян многократно и липсва отношението ни към необходимостта от реклама. Възприемаме я като нещо обидно, а е необходимо дразнене на сетивата, че съществува такова - не театър, а заглавие даже. Хорага разбират какво ще гледат, когато дойдат в театъра. Тези, които идват и знаят какво ще гледат са много малък процент.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ:

Аз ще се опитам да не повтарям това, което се каза. С повечето от нещата съм съгласен. Смятам, че ние във висока степен разглеждаме този спектакъл. И това ни дава основание да бъдем по-категорични в своите оценки.

Намирам спектакълът по тип, по характер политически театър. И е много хубаво, че съвпада, има един синхрон между това, което гледаме от сцената и ситуацията. Обикновено в България политически театър не се радва на успех, защото ситуацията в залата, на улицата не допускаше в необходимата степен това. Тука има такова щастливо обстоятелство, такова съвпадение и то е усетено от театъра. Смятам пиесата за един репертоа.

рен успех на театъра. Ние тук сме гледали пиеси на Шатров. Много висока оценка аз дадох и всички дадохме навремето на "Шести юли" ако си спомняте на Варненския театър. Тя звучеше така остро, политически. Тука по друг начин от други творци този спектакъл ми напомня за това звучене, за тази сила на спектакъла.

Един въпрос възниква при мен - това е за единството, за хармония, за документалност, историзъм и съвременна художественост. От тази гледна точка аз преценявам едни или други силни или слаби страни на спектакъла и някои от нашите бележки.

Д Да не повтарям вече казани неща, смятам, че критиката или критически забележки търпи образът на Сталин именно от тази гледна точка. Частната истина, т.е. истината от онова време е афиширана много рано още с влизането на актьора. Иначе играе интересно, силно. Съгласен съм с тези, които в тази посока изказаха своите съображения. Нито е глупак, нито е слаб характер, нито е открит характер, че нещата да се покажат още в началото. Разбирам днешната оценка, която и режисьора, и актьора, и театъра иска да даде, но мисля: че много бързо се афишира, грубо ми изглежда и предизвиква комизъм, смях, което не покрива образът и бързо издава цялата игра. Като се запази това решение, това отношение на образа смятам, че трябва да се търси една по-голяма сложност.

Втората ми бележка в тази посока, другари, имам впечатление за незначителност на обкръжението на Ленин. Може би не се отнася за всички до еднаква степен, но особено в първата част на спектакъла. Пенчо Линов понеже беше джмен ме попита: "Коя е тази жена, която стои до Свердлов?" Моля ви се, това са сериозни неща. Някой спомена, това са хора с по осем езика, интелектуалци от най-висока проба, личности, характе-

ри с трагическа съдба по-късно някои от тях. И мисля, че тук това е най-общото ми впечатление. Мисля, че в тази посока нещо трябва и режисурата да направи. Знам, че възможностите за избор определят в някаква степен това, но на места това ме предизвикваше, дразнеше ме и Ленин стърчеше някак си над тези хора. Това е общата забележка, която в тази посока искам да направя.

Наум Шопов не играе за пръв път образът на Ленин. Това той направи във Военния театър на времето в постановката на Асен Шопов. Междувременно се случиха много неща в образа на Ленин в съветския театър, киното и на българска сцена. Мисля, че имаме основание да разглеждаме това решение, това изпълнение на Наум Шопов именно така - като едно развитие, едно обогатяване и на стилистика и на актьора. Поне тогава някакви критически съображения изказа част от критиката по отношение по цялостното решение и интерпретация на образа на Ленин въпреки, че оценката общо взето беше положителна. Тук това, което Асен Шопов каза сега "и аз съм човек", което го има и в текста, и в играта, и в решението на режисьора е много съществено. Още повече се явява в една публицистична пиеса, а не защото това е една от въвн внесена идея. И то в много голяма степен кореспондира с нашето време със всички тези изисквания, които днес отправяме към всеки, който е имал някаква ръководна работа. И заедно с това то е един жесток реализъм, защото се вижда силата и слабостта на този човек, неговото страдание особено, когато го има в една публицистична пиеса. Мисля, че тук в тази посока трябва да се търсят сериозните постижения на Наум Шопов и на режисурата.

Всички други неща, които се казаха - положителни, някакви грешки - аз приемам. Мисля, че това беше относително

новото, различното което можеше да се каже към казаното до сега.

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ:

Един въпрос само.

Какво пречи да вземем за тези роли, които ги изпълняват тези белокози старци студенти от ВИТИЗ? Първо – предполагам, че тук ще им се плаща добре – театърът все пак има по-добри възможности, отколкото другите театри. Второ – всеки от тях смятам, че има някакъв интерес да присъствува на сцената в Народния театър. С този въпрос се занимава Павел Дойчев, аз затова попитах, но това е въпрос, с който трябва да се занимава целият Художествен съвет, защото сме малко смешни така. В "Чичовци" имаше такива чудесии, имаше там един и аз през цялото време гледах само него, защото беше толкова смешен, че всичко друго забравих. Трябват момчета с по-интелигентни физиономии, Въпросът може да се реши много лесно. Смятам, че в тази възможност трябва да бъдат насочени последните усилия на режисурата.

Що се отнася до другите неща аз лично се съмнявам, че по отношение образа на Сталин може да бъде направено нещо по-добро. Всичко това го има в драматургията, не като качество, а като дефект и дава усещането, че човек е започнал по един начин да пише пиесата и е продължил по друг. Ходенето на ръце е доста в разрез с останалото, което като че ли от вестниците е взето. И това е непоправимо. Усилията да се тушира всичко това няма да доведат до нищо положително, освен да избледнее и да се загуби образа. Освен това може да се теоретизира дали пък е и необходимо, защото има такива поняко-

га въпроси, има понякога истеризиране в театъра, когато на едно събитие се гледа от гледна точка на друга епоха. И това е възможно, но мисля, че по отношение на миманса трябва да бъде направено необходимото.

На добър час.

АСЕН ШОПОВ:

В тази посока ако смятате за полезно бих прибавил две думи.

Казвам, че сътрудниците от миманса нито могат да отпаднат, нито е поправимо, защото предполагам, че това изисква репетиции елементарни за да могат хората да влезнат в бульона. Не можем да ги вземем само защото са студенти от ВИТИЗ и да им кажем стойте тук на сцената. Аз искам да подчертая, че след като Канушев си позволи да говори и Константин Илиев го подчерта това е изключително важно нещо. То обаче има отношение към нашето мислене от сега нататък, защото е продукт пак на същия навик и на същата инерция, за която говорим до сега – какво можем и какво не можем да играем ние на сцената. Критичният момент на представлението тука е монодрамата Ленин и обкръжението, колко или до колко, докато ме ангажира задачата. Това присъствие на случайните хора не е важно толкова, че сами по себе си те са неубедителни. Казах, че колко е важно това не с факта, че те не са плътни присъствия на сцената, а размиват мътното присъствие на актьорите на сцената. Защото актьорската маса тангира между присъствието на актьорска активност и на мимансно отсъствие. В едно такова представление, което воюва не само за художествени театрално-професионални ценности, а има измерения от друга величина, споменаваме всички тука политически театър е недопустимо.

ВЕЛКО КЪНЕВ:

Само няколко думи искам да кажа, по повод на този разговор тук. Като слушах, сега ми направи впечатление това, че всички, които ревниво защитават своите позиции за Сталин дълбоко държат на своите представи за Сталин. Това поставя мен в много неизгодна ситуация, защото по-лошо от това няма - всеки да си има един Сталин в себе си. В същия случай аз не видях по същия начин да се оценява творческото присъствие, примерно на Михаил Петров в Троцки или на Бухарин. Какво разбиране става във вас като оценка, вие които най-малко трябва по такъв начин да подходите. Т.е. вие еднакво трябва да подходите другари, изхождайки именно от гледната точка на това познавайки еднакво всички. А вие сега изпадате в смешно състояние, че познавате повече Сталин. Смешно е, защото вашият поглед трябва да бъде творчески поглед, а не познавателен по отношение на Сталин или на Бухарин. Незнам дали съм ясен? Оценката ви е дълбоко познавателна извън пиесата, което за мен е абсолютно неправилно. Подходът на Шатров за мен в построяването на тази драма или политически театър - както искате го кажете - не е видът, какъвто е вашия. Това са щрихи, това няма нищо общо с дълбоки, психологизирани и емоционални спадове и възходи и т.н. Става въпрос за една гледна точка в една ситуация. Нищо повече. Това е кризисен момент, в който е вкаран Сталин, в който е вкаран Бухарин, в който е вкаран Троцки. Т.е. ако трябва ние задълбочено да психологизираме ние ще стигнем до тази истина. Аз съм съгласен, но тази гледна точка на нас не ни дава ясна представа каква е вашата оценка за спектакъла. Ние за Сталин имаме оценки може би три дена под ред да си говорим - кои обичаме или мразим Сталин, какъв е Сталин. Разбирате ли? Ние трябва да подходим за героите чрез си-

туацията и за всички по един и същи начин.

ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ:

Аз като участник в пиесата, понеже се отбеляза само бегло, аз искам да изразя мнението на всички колеги без изключение от постановката за удоволствието и благодарността, с които те се отнасят към работата на художниците и на музикалното оформление. И както декорът, така и музиката създават един великолепен контрапункт в представлението, което много помага на актьорите да се потопят в едни човешки взаимоотношения, а също така и да корая. Само това исках да добавя към вашите изказвания.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ:

Много напредна времето, но разговорът е много интересен и в това отношение искам да взема няколко неща като повод да изразя своите мисли след репетицията днес.

Първо искам от сърце да благодаря на всички, които дойдоха на репетицията и второ - говориха с ангажимент към тази работа, тъй като най-лесното е да кажем, че това представление свързано с една годишнина, което във всички случаи може да бъде в свертата на едно честно усилие от страна на театъра дареализира своя факт в общия юбилеен афиш. Определено имахме желание да очовечим задачата на театъра и да очовечим конфликта в пиесата както то ни се представи, когато я прочетохме за първи път. Говоря в множествено число не от свое име, а от името на всички, които работихме и актьорите, и художника, и композитора.

Аз усещам от това, за което говори Канушев, че това усилие да прехвърли рамката и стига до долу като един опит да се под-

ходи малко по-различно. Доколкото това е възможно в днешната ни ситуация и зрителска, и ситуацията в театъра, която е доста тежка от гледна точка на това, че подобни пиеси - български, ние години наред нямаме. Подобни опити като тези, които прави Шатров у нас се правят много бледо и не винаги художествено убедително, а нашата история е не по-малко богата на трагизъм и на човешки дълбочини, но за съжаление ние нямаме подобен опит и нашата публика няма подобни провокиращи сценични факти. Ние правим в случая едно двойно усилие да привлечем зрителя към размисъл към неща, които пряко не ни засягат исторически. Т.е. ние знаем, че в книгите, във вестниците на всякъде се пише, че съдбата на Октомври - това е и наша съдба, че съдбата на Съветския съюз е наша съдба. Но за нас би могло да има смисъл само ако тези думи бъдат превърнати в лична съдба на тези хора, които са в залата. А този път е един единствен - пътят на заразяването чрез актьорството. Друг път в театъра няма. И в този смисъл съвсем определено се насочихме към един опит да се извади конфликта извън сюжета, ако мога така да се изразя. Простото разработване на сюжета би било може би достойно, но то би било много малко заадена задача. Опитът беше да се открие в съдбата на Ленин, да се открие нещо, което да засяга по някакъв начин всеки талантлив човек, който влезе в залата. Защото смятам, че неталантливия човек човешки няма отношение към личността на Ленин. Т.е. подобни личности вълнуват въображението или се явяват някакви стимули или действуват върху поведението само на талантливите хора. Дебелокожият човек, нереагиращият човек в света наоколо той няма повод да се интересува от Ленин. Той винаги намира за обикновенното, за талантливото намира своята принизена форма, която го сваля на земята и го прави винаги циничен

в своите стремежи. Т.е. талантливият винаги е циничен за неталантливия, винаги е приземен, винаги е някакъв материализиран в своите стремежи. В случая става дума за това, че ако откликнем, ако получим отклик от залата, надявам се той да бъде от чувствителната част от публиката.

Аз смятам, че в края на краищата това, което занимава хората свързано с идеята, с комунистическата идея е до голяма степен свързано със съвременната практика за реализирането на тази идея. И когато тази практика е на базата на изгубеното човешко доверие, на изгубеното обществено доверие то тогава пораженията са непреодолими. Нищо не може да върне интересът към революцията ако съвременните действия за нейното спасяване не са интересни, човешко любопитни, привлекателни. Ако това го няма революцията е загинала като история, тя не интересува никого от гледна точка на историята само. Тя ни интересува самокато повод да преценим днешните действия на днешните хора, на днешното ръководство на революцията и на революционните процеси. До колко то е човешки привлекателно, ангажиращо вниманието, неочаквано като действие и бих казал вълнуващо. Това, което привлича вниманието към Горбачов е личността му. Идеите са същите, думите са същите, които той говори. Той не казва нищо ново, различно от Лениновите идеи. Даже разработката на НЕПА отново се взема като база за изследване, за съвременни адаптации, за търсене на това къде се изгуби привлекателността на социализма. И тук ако трябва даговорим направо привлекателността се изгуби тогава, когато командните методи — цитирам вчерашния доклад — взеха връх. Когато се повярва, че чрез командване може да стане работата. И след това, десетилетия наред историята доказва, че няма да стане работата чрез командване. Исклучено е да стане.

Смъртта на Ленин е рубеж страшен, исторически. Защото е рубеж психологически. Т.е. ако ние знаем един факт, че след смъртта му един от тези, които са на сцената, а именно Джугасвили – грузинецът Джугасвили – ликвидира останалите физически, то историята придобива доста по-различен смисъл. И когато вчера в доклада Горбачов специално подчерта това, че Сталин не е знаел какво се върши – не е така. Просто не е така! Той подчертава в доклада. Това е истина. Представете си, да участвува на съветите, в които сме всички да почнат един по един да изчезват – Андрей да го няма, Асен да го няма и др. Фучеджиев да не знае какво става. Абсолютно историческа, съзнателно проведена манипулация, която тази пиеса с възстановяването на стенограмите от гласуването, на участието на този Джугасвили в целия процес доказва, че не може ти да решава Бресткият мир, а заедно с Бресткият мир това е част от тяхното ежедневие. Те излизат от това заседание и отиват на заседание по националните въпроси, след един час отиват на заседание по продоволствието, след това отиват незнам къде – ние вземаме част от техния ден. Те са живели заедно в Смолни. Там са били стаите, в които са спали. Живяли са заедно. Това е било пансион, в който се е решавало всичко. И в един момент след като Ленин на 54 години го удря инсулта и си отива се оказва, че Сталин е организиран вече избирането си за генерален секретар. Какво говорят, че този човек имал и незнам какви други стойности. За какви стойности става дума? Искам да се върна, понеже този въпрос е основен за мен. Споделям тотално гледната точка на Шатров в случая.

Става дума за единствения сред това интелектуално правителство, както всички тука подчертахте с три години семинария – единственият. Става дума за това, че този човек е имал един та-

лант. Той е можел да говори с полуграмотната тълпа,^{3а} която говори Горки, на нейния език. Много от обкръжаващите Ленин хора, високи интелектуалци с по няколко езика и 15-20 години живот в Европа са смятали за смешно да слизат до полуграмотната тълпа, да се занимават с полуграмотната тълпа. Този е знаел, че там е бъдещето. Този е знаел коя ръчка да натисне, кой бутон да натисне. И действително, когато вчера Горбачов говори за изкривяване в колективизацията, за командните методи, които взеха връх в края на 20-те години, когато започнаха самоубийствата на интелектуалците, когато си отиде Маяковски, когато започнаха всички тези командажийски процеси да вземат връх и когато 34-та година Сталин нарече 17-я конгрес Конгрес на победителите, когато всъщност победи деспотизма на полуграмотната тълпа, когато - това съм го учил от преподавател по история на КПСС в Москва - че от 34-та година, 17-я конгрес до 37-ма година - за три години целият състав на Централния комитет избран 34-та година е репресиран. Целият! За какви победители говорим? За какво става дума? Става дума за едно просто нещо. Момчето-грузинче с три години семинария земно мислещ, много наясно за какво става дума, изучило механизмите, по които може да бъде вдигната Русия, защото те са скитали по Европа, той е скитал по Русия - това момче е разбрало много ясно едно нещо, че бутона, който трябва да се натисне за да се вземат нещата в ръце е този. Там трябва да се натисне, тези, които ще мръгнат след Ленинови те идеи, когато другите трябва да избързаме да обявим, че не са Ленинови последователи. Този човек е действувал по-бързо от останалите. Говоря за Троцки и Бухарин, тъй като не случайно монологът на Ленин, който е взет от текста на "Така ще победим" и в текста на "Бресткият мир" характеристиките на Сталин и Троц-

ки са взети със съгласието на автора от "Така ще победим" и така е направен монологът. Не случайно това е направено, съзнателно беше търсено. Това са трите личности, които са се очертали по Лениново време след революцията като евентуални лидери. Ленин не е допускал че ще си отиде. Той не прави равносметка на заместниците кой ще бъде. Ленин просто вади трите личности, трите лидери, които са в момента и ги характеризира като хора, които носят своите ограничения и поради това опасност за революцията. Целият проблем е в това, че Сталин, когато говорим за неговата роля в историята трябва да си дадем една ясна сметка - ролята на Сталин е роля на човека, който физически ликвидира несъгласията с него, избързвайки в този процес. Те не са се опомнили и вече ги няма. Това истината, историческата истина. Т.е. аргументите на Сталин съвсем не са никак хитри, нито интелектуално дълбоки, нито някакви необикновени. Прахът, който е натрупан върху нашето съзнание, защото аз съм стоял 53-та година на пост пред бюста му, когато той умря в зимата, помните каква беше 53-та година, върху мен капеше леден капчук и аз не мърдах. Четиредесет минути беше поста - това няма да го забравя. Не мърдах, защото аз смятах, че си отива величието на света. С годините ние натрупваме знания, факти и разбираме, че никакво величие не си е отишло. Отишъл си е бързодействащ убиец, бързодействащ човек, който знае какво прави. И за мен всякакви опити за представянето му като човек, който 30 години се е задържал заради свои човешки качества просто е неприемливо. Говоря лично от свое име. Тридесет години без противници. Че как няма да се задържи - без противници! За какво става дума? Лениновата задължителна атмосфера на свободна дискусия, която властвува на тези заседания, това, че немците са пред

Петроград, а те продължават с болшинство да приемат решенията. Че за какво става дума? Я си представете същото в ролята на Сталин. Преставете си. Нищо подобно няма и не може да има. Просто човешкото ниво е различно, друго качество. Единият е човешки гений, Не интелектуален, човешки гений, преди всичко като чувствителност и като демократизъм, който извира от кръвта му. Другият е наясно, че само с Кавказки методи може и трябва. В този смисъл това е битка на възгледи как да ръководим, а не някакъв вид характеристика на този или онзи деец. Сталиновите гледни точки по обсъжданите въпроси са като Лениновите, демонстративно като Лениновите. И то ва в сцената, където той говори за вярата си в него е категорично показано от Шатров, че е разбрано от Ленин. Може ли Ленин да се излъже и да напише писмото до Конгреса да не бъде избран Сталин за генерален секретар, допускате ли такова нещо? Че той не е бил наясно – тази верност и преданост така афиширана какво значи? Че ако би било така, то тогава Ленин не би писал това писмо. Значи в него има някакво знание, човешко знание кой го заобикаля, което не му е пречило да вкара в работата целият човешки материал, с който разполага. Има един такъв факт след целия номер, който му погажда Троцки, който в тази пиеса е подробно разработен около Бресткият мир. След два месеца започва интервенцията. Ленин назначава Троцки за военен министър. Представяте ли си? Що за широта на възгледите? И какъв му е бил аргумента? Слушайте, това е невероятно. Аргументът му е наистина невероятен. Той казва – само Троцки може да бъде убедителен за царските генерали, защото имал военна хватка. Той не прави Сталин военен министър, той е на цялата гражданска война. Военен

министър е Троцки. Сталин е човек, който се изпраща като куриер в Царицин за да оправи южния фронт, защото там е Кавказ и там онзи знае какво да прави. Не бива да се правим, че фактите, които знаем не ги знаем. За мен това е невъзможно, защото всичко което става след 24-та година, а то става още през 23-та, когато Ленин се парализира и Сталин е председател на комисията по неговото здравословно състояние, която комисия разпорежда - с това се занимава пиесата "Така ще победим" - да не се дават вестници на Ленин, което е изолирал Горки една година, да не му се дават никакви протоколи от заседания на ЦК, нищо да не му се казва какво става в партията. И защо е това? Много просто и много ясно. Докато човекът лежи парализиран в Горки вече зрее новият вид власт. Вече зрее планът НЕПа да се заменя с командни методи, вече зрее начинът, по който чрез бързо действие ще се поставят и Троцки, и Бухарин, и всички останали пред свършен факт. Това да наричаме някаква особена негова интелигентност, негова си или хитрост просто за мен е неприемливо. Става дума за това, че този човек просто е звяр както казва Ленин в репликата си. Не говоря конкретно за Сталин като за звяр, но просто този звяр скача бързо. Това е всичко. Докато Бухарин теоретизира НЕПа ли да продължаваме или неznam какво да правим, онзи вече действа. Действа! И поставя и страната, и партията, и интелигенцията особено пред свършен факт. Това го има в подхода, който Шатров има към Сталин.

АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ:

Прощавай, но на зрителя това не е достатъчно.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ:

Това не е достатъчно, но е достатъчно това, че провокацията към зрителя ще събуди разговори послед както днес буди в съвета. Например. Ние имаме покана от Висшата партийна школа да откупят цялото представление и да направим един разговор после. Това са информирани хора. И за нас е много интересно нови подробности да получим. Но дори тези факти, които ние знаем това е нещо, което смятам, че не можем да го нямаме предвид, поне аз емоционално не мога да го нямам предвид. Това е изключено. Когато знам говорейки с Бухарин, след това ще му направи показно. Изключено е, за себе си говоря, изключено е да подхожда неемоционално към този образ. А емоционалната ми ангажираност е такава, подчертавам я и не желая да я сменям. За мен тука има много прост механизъм. Много прост механизъм. Земното, близкото до земята много често праща високо интелектуалното, поетичното и т.н. по дяволите. И го праща заради бързината на своя животински инстинкт. Това е. Много страшно би било ако Троцки вземе нещата в ръцете си, според мен. И не случайно тези двама души до такава степен са се ненавиждали, че онзи го намери в Мексико чак. А на Бухарин направи пък процес, показно. Мархог изчезва, един ден го няма. След два дни намират Зинаида Райх - актриса известна - жена му, насечена зверски в градинката до театъра. Насечена на парчета е намерена. Но Мархог го няма, изчезва, няма такава личност повече на хоризонта. А за Бухарин се прави процес, публичен, дига се шум. Миквидирането е резултат на театър, на амбиция. В този смисъл целият проблем е в това, че 7 години по-рано, преди смъртта на Ленин - 17-та, зимата - всички тези сили са вече оформени и действащи. Аз не приемам това, че развитието

на нещата през годините внесло нови моменти. Родени в Кавказ и живели в Европа са две различни неща. Аз съм имал състуденти кавказци много горещи момчета, много живи, ходеха на лекции в театралния институт с ножове.

Смятам, че характеристиката, която се дава като средство не случайно в парвата сцена, построена върху ходенето на ръце, революционното ни образование да се попълни. Това не е случайно. Аз не смятам, че човек внезапно се е проявил в 30-те години. Няма такова нещо за мен. Това е един сформиран човек. Освен това, знаете ли там, когато се дава зелена улица на това, че всеки може да обвини всекиго, поради което класифицирането на обвиненията става естествено вече то е сигнал. От кого е сигнала? Анонимен, но го има. И от тук нататък – край – нещата потеглят. Този драматичен, страшен момент от историята на революцията има своите корени в човеците, които действуват през 17, 24, 30, 36-та – едни и същи. Същият Бухарин е там, същият Троцки е там, същият Сталин е там. Това не са някакви внезапно появяващи се след смъртта на Ленин тенденции. Всичко това живее, но по време на Ленин е стояло в дупките си, само изразявайки несъгласието си с него по определени позиции, определени въпроси, но това несъгласие никога не е било довело до организационни изводи от страна на Ленин. Нещо, което нито нашата нова история на революцията с даване примери бол по този въпрос как несъгласието на другата сутрин води до организационни изводи. Ленин е велик с атмосферата, която е поддържал, невероятно хуманно. Използуването на качествата на всеки, Защо го прави народен комисар по националност? Защото с неграмотните националности, които са в Царска Русия той може да говори. Другите

нямат общ език. Те не знаят какво да му кажат на онзи киргизец, или грузинец, или азърбейджанец, който неумее нито да пише нито да чете. Този може да отиде и да го дигне от земята и да го накара да полети за една кауза. И ще го накара със своите грузински, селски средства. Това е много съществено. Ленин според мен е разбирал от тези неща. Той е разбирал къде, кого да сложи. Той е разбирал, че оратора Троцки трябва да се сложи в Брестката конференция той в момента да бъде министър на външните работи. Почва интервенцията, Чичерин става министър на външните работи, онзи отива на фронта. Защото онзи е военен по дух, железн тип затыгащ непрекъснато гайките, както знаем любимият му израз.

Така, че за мен най-интересното и важното в тази пиеса е ако успеем да събудим спорове, размисли, желание да се ровиш в историята, да търсиш. Това е смисъла. А да дадем окончателни, завършени характеристики – тук Велко точно говори според това, че няма такава амбиция нито у Шатров, нито у спектакъла. Не можем с няколко кратки сцени да характеризираме един човек, но можем да събудим въпроси. Това е интересното днес. Х рата да се заинтересуват кой, какъв е бил, а особено младите хора, които не знаят нищо. За мен това е важното. И стремежът, колкото е възможно повече по тази линия да се буди интерес в задата. Другото е невъзможно.

Искам да завърша с една благодарност към всички, с които работихме от гледна точка на техния интерес към съдържанието. Тук смятам, че Стефан говори много точно за това, че нашите репетиции много често бяха ровене в документи, а не правене на представление. И дългият период, който минахме на маса, с книги в ръце, със стунограми, с документи в ръце това

беше за мен много важен траншлин да стане после работата на сцената бързо и организирано. Защото съдържанието нямаше защо на сцената да се разработва. Т.е. тези неща, които дадоха документите нищо друго не може да ги даде. Нищо друго, никаква работа на сцената. Ето защо искам да изразя своето задоволство от атмосферата на работата. Тя беше атмосфера на хора, за които материята е интересна. Дали този интерес към материята, която се разработва ще прехвърли рамката и ще стане интерес на зрителите към тази материя - това можем само да гадаем. Защото все пак ние днес гледаме занаятчийски хора, гледаме занаята. Докато обикновеният зрител ще гледа нещо друго в театъра. Ако не успеем да го заинтригуваме със самотността на Ленин в тази ситуация, със самотността на учителя, чиито ученици нещо недоразбират това вече е темата. И всеки чувствителен, талантлив, интелигентен човек независимо от професията му би трябвало да асоциира своите усилия с усилията на Ленин, когато контактът ти с най-близките хора често е невъзможен. Невъзможен, поради техните предубеждения. Тук става дума за това, че се развиват през пиесата образите. Няма такова нещо. Това е една статична пиеса. Затова и големите същрашения, които направих не повлияха на съдържанието. Те се направиха много леко. Защо? Защото е статично. Тези си забили в главата след 25 октомври, че Европа до един месец време трябва да е тяхна по военен път - това е била идеята. Първата световна война се превръща в революционна война - това е смисъла и нашите войски продължават да влизат в Европа. Поради което имаме революционна Европа, веднага, до един месец. Те до Нова година са планирали. И какво става? Става това, че Ленин още на 27-ми сутринта има нова идея, въобще нова. Той казва сега сме на власт и започва-

ме тука от нула да правим привлекателна държава. Ако стане. Но друг начин ние нямаме за бъдещето на революцията. Т.е. разминаването с най-близките хора това е вече човешка тема, надхвърляща политическата тема, надхвърляща всичко останало. По тази линия ми се иска и да задълбочавам, защото само такъв Ленин за мен би бил интересен на оня зрител, за който политиката означава изключване на телевизора. А голяма част от зрителите днес са такива. Ние говорим за обществен подем, но това е част от зрителите. А не малка част от зрителите изключват телевизора. Така, че проблема е преди всичко очовечаването и тук благодаря на Канушев, който формулира много точно същността на опита - максимално разширяване на образа извън чисто политическите задачи.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Ние правим една пиеса, в която съществуват определени параметри и повече от това не можем да направим. Важното е според мен, че това, което е направено е добре.

Най-голямата тежест в представлението лежи върху гърба на Наум Шопов и разбира се аз не мога да не отбележа този огромен поток само слово, което трябва да мине през него извън всичко друго - да го исмисли и да го направи на театър. И смятам, че в това отношение Наум Шопов въпреки, че ме беше много яд на него по едно време, заслужава адмирации и похвала. Това е материя, с която един човек много трудно може да се справи. И целият екип, който работи прави едно представление, което според мен ще възбуди интерес с много неща - и с играта на актьорите, образът на Ленин ще заинтересува

много хора, образът на Сталин ще заинтересува много хора, Троцки, другите които не са - другите казвам, те всички са големи личности по време на революцията, но твърде бързо изчезват след това, а то малко познати на публиката. И аз смятам, че това представление ще има успех. Ще бъде тъжно ако то няма успех, защото наистина е едно постижение на нашия театър, не само репертоарно, но и художествено. Художествено и политическо тъй като на репетицията гледах една жена отначало самотна изръкопляска на рефразата на Гец за розовите очила. Имам предвид, когато има такива реплики, които са интересни, т.е. търсене на други неща в салона. Нашето представление няма такива хватки. Напротив, то е направено сериозно, политически, с много добра силна мярка без да се търсят евтини ефекти, а да се върви дълбоко в същността на нещата.

Другари,

Сталин по това време е на 40 години - той е бил напълно оформен като човек и политически деец. Тук достатъчно се говори за него, както знаете той става генерален секретар, докато Ленин е още жив, макар, че Ленин е бил изолиран. Той е бил изолиран именно за това, че Сталин е постигнал това нещо. Така, че ние имаме работа с един образ, който е оформен. Това не е било младо момче тогава, когато след това е претърпяло развитие. Напротив, той е бил завършен тогава в оня момент. Разбира се от там нататък вече много качества се доразвиват, но основните качества, за които става дума те са съществували в него. Има една биография за Сталин от Исат Бей - източен автор, аз по името съдя, в която тази същност за Сталин е показана много добре. Не е издадена в Съветския съюз, издавана е извън Съветския съюз.

Аз пожелавам на добър час и надявам се, че всички актьори ще държат равнището на представлението. Днешната репетиция беше проблем на едно сериозно равнище. И с времето, през което ще имаме по-силен ефект и по-силен отзвук надявам се сред нашата общественост. Аз съм оптимист що се отнася до публиката, независимо от това каква публика влиза. Смятам, че в него има достатъчно неща, освен всичко друго има достатъчно неща, които могат да заинтригуват зрителите с малко повече познания. Това познание е необходимо, особено в днешно време. И в днешно време това представление звучи много актуално със своите мерки, с присъствието на Ленин, с всички тези истории които се развиват, в които социализмът търси един нов път, нов път, който обезателно трябва да намери за да може да реализира всичките си достойства като хуманна, демократична система.

Тук беше зададен въпрос на Младен за статистите.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ:

Аз не го засегнах, може ли за две секунди само.

Проблемът е такъв - той е двустранен. Едната страна на проблема е свързана с възрастта на персонажа. Най-близките до Ленин са били млади хора, но възрастта на Централния комитет на болшевишката партия е варираща много категорично. Там е имало хора със стар опит в партията, просто хора на възраст. И в този смисъл ще бъде неточно ако спазвайки съотношението Ленин - младите му народни комисари и по-възрастната част от фракцията, което мисля, че трябва да присъствува независимо от всичко. Това е първият проблем.

Вторият проблем е свързан с това, че тези хора аз поне се помъчих максимално да ги извадя от действието ако това е възможно. Но днес при въртенето виждам, че това не е съвсем възможно. Смятам, че ако сложим студенти ще стане едно обкръжение, което според мен ще натежи. Аз смятам, че ако съветът разпредели възрастни колеги, свободни в тези роли с удоволствие ще ги въведа. Аз нямам режисьорска смелост да задължа когото и да е от нашия театър да застане там цялата вечер с гръб към залата. Това го казвам откровенно и открито. Проблемът е свързан с подхода към заетостта. Ако намерим такива решения с удоволствие ще ги въведа и това ще бъде качествена работа, безспорно. Но от друга страна, начинът по който мога да подходя е само максимално да ги обезлича. Това е. Между другото по стенограми тези са само вдигане и спускане на ръце, т.е. те нямат отношение по въпроса освен гласът им.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕЛЖИЕВ:

По точка разни.

Има едно писмо до директорите и председателите на художествените съвети на театрите. /Чете/

Подписано е на 22 октомври. Това е първия Художествен съвет, на който имам възможност да Ви го предложа. През миналия сезон на нашата сцена, на голяма сцена се реализираха "Троянк", "Сребърна сватба", "Хамлет" и на камерна сцена "Престъпления на сърцето". Как да процедираме?

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ:

При следващото събиране на режисьорски съвет да го обмислим и да предложим.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Предлагам на 10 т.м. - вторник да се състои събрание на художествения състав за избор на членове на художествения съвет, тъй като мандата на досегашния художествен съвет изтече. На 10 ноември - вторник от 16.00ч. Смятам, че е подходящо времето. Новите членове ще бъдат предложени от Съюзния комитет, т.е. тези които са досега излизат и се обмислят имената на нови осем души, които да бъдат предложени на събранието. С др. Гайтаников сме се разбрали Съюзният комитет да уточни о осем имена, които да бъдат предложени.

Закривам заседанието.

ДИРЕКТОР:

/Д.Фучеджиев/

Стенограф: Олга Недялкова